

**DÜŞÜNCE
VE
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ
ÖDÜLLERİ
2013**

YAYINLAMA ÖZGÜRLÜĞÜ RAPORU

(Haziran 2012 – Haziran 2013)

Kitaplarla İlgili Davalar, Soruşturmalar ve Toplatma Kararları

Mehmet Baransu'ya *Karargah* adlı kitabı ile “açıklanmaması gereken bilgileri açıkladığı”, “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs ettiği” gerekçesiyle Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 336 ve 288. maddelerini ihlalden açılan dava 7 Mayıs 2012'de beraat kararıyla sonuçlandı. Baransu bir buçuk ila altı yıl hapis istemiyle yargılanıyordu.

BDP ve kapatılan DTP yöneticileri Kemal Dal ile Hıdır Altun'a Abdullah Öcalan'ın kitapları nedeniyle açılan örgüt propagandası davasında Terörle Mücadele Kanunu'nun (TMK) 7/2. maddesinden hapis cezası verildi. Dal ve Altun İzmir Bornova'da kitap kolisi almak üzere gittikleri kargo şirketinin kapısında polis tarafından yasak yayın buldukları gerekçesiyle gözaltına alınıp serbest bırakılmıştı. İzmir Savcılığı, kargo şirketine gelen 30 koli içinde bulunan, Öcalan'ın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AIHM) gönderdiği ve Aram Yayınları tarafından basılan savunmalarını içeren *Uygarlık, Maskeli Tanrılar ve Örtük Krallar Çağı*, *Kapitalist Uygarlık, Maskesiz Tanrılar ve Çıplak Krallar Çağı* ile *Özgürlük Sosyolojisi* adlı 2970 adet kitaba haklarında Siirt Sulh Ceza Mahkemesi'nin toplatma kararı olduğu gerekçesiyle koymuş, Dal ve Altun hakkında, bu kitaplarla “örgütün amacının toplum içinde benimsenmesini sağlamaya yönelik eylemde buldukları” iddiasıyla dava açılmıştı. Davanın 21 Mayıs 2012 tarihli son duruşmasında, kitapları bulundurup sattıkları iddia edilen Dal'a “örgüte yardım” suçundan üç yıl bir ay 15 gün, Altun'a ise aynı suçtan üç yıl dokuz ay hapis cezası verildi. Dal ve Altun kararı temyiz edeceklerini belirtti.

Beraat Yerine Erteleme

Chuck Palahniuk'un yazdığı *Ölüm Pornosu* ve William Burroughs'un yazdığı *Yumuşak Makine* ile ilgili Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu raporuna dayanarak “müstehcenlik” (TCK 226) suçlamasıyla açılan davaların son duruşmaları 5 Temmuz 2012 tarihinde art arda görüldü. *Ölüm Pornosu* ile ilgili olarak Ayrıntı Yayınları'ndan Hasan Basri Çıplak ve çevirmen Funda Uncu'nun, *Yumuşak Makine* ile ilgili olarak Sel Yayınları'nın sahibi İrfan Sancı ve çevirmen Süha Sertabiboğlu'nun

yargılandığı davalarda görüşleri sorulan bilirkişiler kitapların edebi eser olduğuna karar verdi. Sanıklar beraat beklerken, karar duruşmasının gününde yürürlüğe giren 3. Yargı Paketi kapsamında 6352 Sayılı Yasa'nın geçici 1/1-b. maddesi gereğince “kovuşturmanın üç yıl süreyle ertelenmesi, bu sürede sanıklar basın-yayın veya başka düşünce ve kanaat açıklama yöntemleriyle yeni bir suç işlerlerse davaların tekrar açılıp görülmesi” kararı çıktı. Hâkimin, paket yürürlüğe girmeden önce bilirkişi raporları ulaşmış dava sonuçlansaydı sanıklara beraat kararı verileceği yorumu dikkat çekti.

Yazar İrfan Babaoğlu ve Aram Yayınları Müdürü Mehmet Emin Teymür'e, Babaoğlu'nun cezaevi anılarına dayanan *Auschwitz'ten Diyarbakır'a 5 No'lu Cezaevi* adlı kitabı ile ilgili Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde “örgüt propagandası” suçlamasıyla (TMK 7/2) açılan dava 29 Mayıs 2012'deki üçüncü duruşmada sonuçlandı. Babaoğlu'na 1 yıl 3 ay hapis cezası, yayıncıya ise 16 bin TL tazminat cezası verildi. Temyize götürülen davada ceza 3. Yargı Paketi kapsamında ertelendi.

Belge Yayınları'ndan çıkan George Jerjian'ın yazdığı *Gerçek Bizi Özgür Kılacak*, N. Mehmet Güler'in yazdığı *Ölümden Zor Kararlar* ve *KCK Dosyası/Küresel Devlet ve Devletsiz Kürtler* adlı kitaplar hakkında alınmış ve Yargıtay'a götürülmüş mahkûmiyet kararları 3. Yargı Paketi'nden sonra 3 yıl için askıya alındı. Jerjian'ın kitabıyla ilgili olarak yayıncı Ragıp Zarakolu'na “devleti ve cumhuriyeti tahkir ve tezyif” (TCK 301) suçundan, Güler'in kitaplarıyla ilgili olarak yazara ve yayıncı Zarakolu'na “yasadışı örgüt propagandası”, “örgüt açıklamalarına yer verme” (TMK 6/2 ve 7/2) suçundan dava açılmıştı. Dava ertelendiği halde hâkim, Güler'in kitaplarının yasağının devamına hükmetti.

Yayıncılık hayatına 1 Ekim 2012'de başlayan İdea Politika Yayınlarının ilk kitabı soruşturma konusu oldu. Yayınevi direktörü Erol Özkoray'ın kaleme aldığı 5. *Cumhuriyet* adlı kitapla ilgili olarak basın savcısının açtığı soruşturma 2012 ekiminde takipsizlikle sonuçlandı.

Metis Yayınları'nın 2010 yılında yayınladığı “inanmama hakkı” konulu *İllallah* ajandası hakkında “dini değerleri aşışılama” (TCK 216/3) iddiasıyla açılan, yayın yönetmeni Semih Sökmen, editörler Müge Sökmen, Özge Çelik, Tuncay Birkan, Özde Duygu Gürkan, grafiker Emine Bora ve düzeltmen Eylem Can'ın yargılandığı davanın 11 Ekim 2012'de görülen ikinci duruşmasında İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi 3. Yargı Paketi uyarınca kovuşturmayı erteleme kararı verdi. Yayınevi çalışanları dilekçelerinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 6'ncı maddesi ile Anayasa'nın 36'ncı maddesinde düzenlenen savunma ve adil yargılanma hakkına atıfta bulunarak, beraat kararı verilmesini, bunun için davanın ertelenmesi ve yargılamanın sürmesini, savunmalarını yazılı olarak yapmayı talep ettiler. Dilekçede, erteleme kararına dayanak olan geçici 1. maddenin içerdiği “üç yıl içinde yeni suç işlememe” şartının AİHS'nin ifade özgürlüğünü düzenleyen 10. maddesine

ve Basın Kanunu'nun basın özgürlüğünü düzenleyen 3. maddesine aykırı olduğu belirtildi. Mahkeme talebi kabul etmeyerek davayı erteledi.

Hanefi Avcı'ya *Haliç'te Yaşayan Simonlar: Dün, Devlet, Bugün Cemaat* kitabıyla ilgili olarak “örgüt propagandası yapmak”, “hakaret”, “soruşturmanın gizliliğini ihlal” ve “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” suçlarından açılan davalar sonuçlandı. “Örgüt propagandası” suçundan açılan davanın 2012'nin ağustos ayında görülen duruşmasında 3. Yargı Paketi uyarınca kovuşturmanın ertelenmesine karar verildi. Cumhuriyet Savcısı Mehmet Berk'e “hakaret”, bir şirketin yetkilisi olan Muharrem Polat'a “hakaret”, “soruşturmanın gizliliğini ihlal” ve “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” iddialarıyla açılan ve 2012'nin ekim ayında Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesinde art arda görülen iki davada da 3. Yargı Paketi kapsamında kovuşturmanın ertelenmesi kararı verildi.

Ergün Poyraz'ın *Kalpazan* adlı kitabına Tayyip Erdoğan'a “hakaret” iddiasıyla açılan davanın 2012 ekiminde görülen duruşmasında 3. Yargı Paketi uyarınca kovuşturmanın ertelenmesine karar verildi.

Cumhuriyet muhabiri İlhan Taşçı'nın *Cüppeli Adalet*, Hürriyet muhabiri Ali Dağlar'ın *Operasyonun Adı: Ağa 01* ve Radikal muhabiri İsmail Saymaz'ın *Postmodern Cihad* adlı kitapları hakkında, Ergenekon soruşturmasını yöneten Erzurum Eski Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı Osman Şanal'ın şikâyetiyle “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” (TCK 288) ve “hakaret” (TCK 125) suçlarından açılan, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın 2012'nin aralık ayındaki duruşmasında 3. Yargı Paketi kapsamında kovuşturma ertelendi.

Yasaklar Kalktıktan Sonra da Yasak

Umut Yayıncılığın yeni basılan dört kitabı hakkında TMK 10. Maddesiyle Görevli İstanbul 3 No'lu Hâkimlik, Cumhuriyet Başsavcılığının 2, 3 ve 4 Ocak tarihli başvurularını dikkate alarak *Belgelerle TKP/ML-1*, *Belgelerle TKP/ML-2/Fırtınalar İçinde Bıçak Sırtında*, *İşkencehanelerde Kızıl Direnme Ruhunu Yaşatmaya Hazır Ol* ve *Rüzgar Bizden Yana Esiyor* kitapları hakkında “örgüt propagandası” nedeniyle toplatma ve yasaklama kararı verdi. Kararın alındığı 16 ve 17 Ocak 2013 tarihlerinin 3. Yargı Paketi'yle yayınlar üzerindeki yasakların hükümsüz sayıldığı 5 Ocak'tan ileri olmasına dikkat çeken yayınevi avukatı, kararın geçersiz sayılması gerektiğini belirtti. Umut Yayıncılığın beş derleme kitabı şu anda yasaklı durumda: *İşkencehanelerde Kızıl Direnme Ruhunu Yaşatmaya Hazır Ol*, *Alplerden Munzur'a Enternasyonalizm*, *Şehitler Albümü*, *Komsomol Yazılar -1*, *Komsomol Yazılar-2*, *Nergiz-THKP-C/HDÖ Ankara Davası Savunması*. Yayınevinin yasağı 3. Yargı Paketi ile kalkan tek yayını 2004'te yayınladığı İbrahim Kaypak'ın *Seçme Yazılar*'ı. Yayınevinden çıkan *Düşleri Gerçeğe Dönüştürmek İçin* adlı kitapla ilgili yazışları müdürüne açılan dava sürüyor.

Muammer Karabulut'un *Protestan Kuran* kitabı ile ilgili olarak Fethullah Gülen'in başvurusuyla "halkı kin ve düşmanlığa tahrik" ve "hakaret" suçlamalarıyla (TCK 216, TCK 125) açılan davanın 8 Ekim 2012'de görülen duruşmasında ilk suçlama reddedilmiş, yazarın hakaret suçunu düzenleyen hükümlere göre yargılanmasına karar verilmişti. 20 Şubat 2013'te görülen son duruşmada Karabulut'a, Fethullah Gülen'e hakaret'ten (TCK 125) bir yıl hapis cezası verildi, ceza 14 bin 600 TL'lik para cezasına çevrilip ertelendi.

Aram Yayınlarının dört kitabıyla ilgili olarak Yayın Koordinatörü Gökhan Bulut'a "terör örgütü propagandası" (TMK 7/2, TCK 75, 53, 58/9) suçlamasıyla 2013'ün ocak ayında Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesinde dava açıldı. Hayrettin Ekinci'nin yazdığı *Li Ciyane Qerejdax Şopa Gerila*, Rodi Zinar'ın yazdığı *Tecrit* ve Hesên Hüseyin Deniz'in yazdığı *Serpehatiyen Penabertiye* ile ilgili davalarda yazarlarla sözleşme bulunmadığı için yalnızca yayıncı yargılanıyor. İddianamede geçen dördüncü kitap olan *Avrupa'nın Özerk Bölgeleri* Thomas Benedikter'in kitabının çevirisi olduğu halde iddianamede yazarı Nejat Ayaz olarak geçiyor. Kitabın içinde PKK, Kürt, KCK, Kürdistan ve Türkiye kelimeleri geçmemesine karşın dava konusu olması dikkat çekici. Bulut, bastırdıkları üç Kürtçe kitabın anılardan oluştuğunu, kitapların daha önce Türkçe olarak basıldığını ancak sadece Kürtçe yayınlanan anı kitaplarına dava açıldığını, savcılıkta kendisine her bir kitap için 20 bin lira ve 7 lira da mahkeme masrafı vermeleri halinde davanın açılmayacağını söylediğini belirtti. Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesinde görülecek davanın ilk duruşma tarihi 3 Haziran 2013.

Aram Yayınlarının önceki yıllarda toplatma kararı verilmiş beş kitabıyla ilgili 3. Yargı Paketi'nden sonra İstanbul 3 No'lu Hakimliği tarafından 18 Şubat 2013 ve 06 Mart 2013 tarihlerinde Basın Kanunu'nun 25/2. maddesine dayanılarak "yeniden toplatma ve yasaklama kararı" alındı. Yeniden yasaklanan kitaplar *Gözlerinde Berivanın Gözleri İşiliyordu*, *Yarınlara Yol Almak: Gerilla Anıları III*, Gahir Fırat'ın yazdığı *Gülen Azadiye*, *Gerilla Şiirleri I*, *Gerilla Şiirleri II*. Yayınevinden çıkan M. Sait Yıldırım'ın yazdığı *Uygarlığın Doğuşunda Kültür ve Kürtler*, Salih Şahin'in yazdığı *Zerdüş Ne Buyurdu* ve Murat Türk'ün yazdığı *Böğürtlen Zamanı* kitapları hakkında da terörle mücadele kapsamında soruşturma başlatıldı. İddianamede yazarlar ve yayınevini cezalandırılması gerektiği savunuldu.

Hollanda'dan Gelen Kitaplara "Bandrolsüz" Davası

2006 yılında Deng Yayınları sahibi Mehmet Eren adına arşivlenmesi amacıyla Hollanda'dan gönderilen, el konulup iade edilmeyen ve yayınevine para cezası kesilen Kürt tarih ve kültürüyle ilgili kitaplarla ilgili olarak Eren AİHM'ye başvurmuştu. AİHM'nin kararının beklendiği sırada, yayıncıya iade edilmemiş olan bu

kitapların hakkında 90 adedinin bandrolsüz olduğu gerekçesiyle Eren'e 2013'te Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açıldığı ortaya çıktı. Eren söz konusu kitapların satış değil arşiv amaçlı gönderildiğini, kendilerine iade edilmediği için AİHM'ye başvurduklarını belirtti. Kitaplara hâkimin de henüz ulaşamadığı öğrenildi.

Do Yayınevinden çıkan Medeni Ferho'nun yazdığı *Öcalan'a Mektuplar/Sayın Başkan* ve Sertaç Doğan'ın yazdığı *Şırnak Yanıyor 1992...* kitapları hakkında yayınevi sahibi Hüseyin Gündüz hakkında açılan davalar 3. Yargı Paketi'ne rağmen askıya alınmamış, Yargıtay dosyayı 11. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne göndermişti. Gündüz'ün suçu ve suçluyu övmekten yargılandığı davanın 24 Mayıs 2013 tarihli son duruşmasında 3. Yargı Paketi kapsamında davanın askıya alınmasına karar verildi.

Eksen Yayıncılığın Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından 13 yıl önce yasaklanmış olan altı kitabı hakkında yeniden toplatma kararı çıkartıldı. Yeniden yasaklanan kitaplar şöyle: *TKİP Kuruluş Kongresi Belgeleri-Tüzük Üzerine Tartışmalar*, *TKİP Kuruluş Kongresi Belgeleri Açılış ve Kapanış Konuşmaları*, *Türkiye Komünist İşçi Partisi Program Tüzük*, *Parti Değerlendirmeleri-4*, *TKİP Kuruluş Kongresi Belgeleri-Örgütsel Güvenlik Sorunları*.

Basılmadan Toplatma Kararı

Abdullah Öcalan'ın cezaevinden AİHM'ye gönderdiği 5'inci savunmasını içeren, Ararat Yayınlarının yayına hazırladığı *Kürt Sorunu ve Demokratik Ulus Çözümü* başlıklı kitabın 2012'nin ağustos ayında, Gün Matbaası'nda basımı sırasında polisler matbaaya gelerek binlerce kitaba el koydu. Kitaplar basılmadan önce haklarında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının başvurusu üzerine İstanbul 2 No'lu Özgürlük Hâkimliği tarafından toplatma kararı verildiği öğrenildi. El koyma üzerine 27 Eylül 2012 tarihinde İstanbul 2 ve 3 No'lu hâkimliklere yapılan itirazlar "suçun vasıf ve mahiyeti, kuvvetli suç şüphesini gösteren olguların oluşu, mevcut delil durumu ve el koyma sebeplerinde bir değişikliğin olmaması" gerekçesiyle reddedildi. Avukatlar basımın engellenmesinin Anayasa'nın 25. maddesinde belirlenen "düşünce ve kanaat hürriyeti"nin ihlali olduğunu savunarak Öcalan adına Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yaptı. Mayıs ayında Anayasa Mahkemesi başvuru konusunda Adalet Bakanlığına görüş sorulmasına karar verdi. Bakanlık gerekli görürse görüşünü bir ila iki ay içinde Anayasa Mahkemesine ileticek, görüşün ulaşmasının ardından mahkeme talebi usul ve esas açısından inceleyecek.

Gün Zileli'nin İletişim Yayınları'ndan çıkan *Sığınmacılar* isimli kitabı hakkında, İrfan Taştumur ve Hanife Taştumur'un şikâyeti üzerine Zileli ve İletişim Yayınları'na "kişilik haklarına saldırı" iddiasıyla dava açılmıştı. İstanbul 17. Asliye Hukuk Mahkemesinde 2011 yılında açılan manevi tazminat davası sürüyor, bir sonraki duruşma tarihi 4 Eylül 2013.

Yazarlara Açılan Diğer Davalar

Müge Tuzcuoğlu

8 Mart 2012'de KCK operasyonu kapsamında tutuklanan *Ben Bir Taşım* adlı kitabın yazarı, akademisyen Müge Tuzcuoğlu 25 Eylül 2012'de tahliye edildi. Tuzcuoğlu savunmasında "Ben artık ülkemde, düşünce üretti, söz söyledi, tartışmaya katıldım diye insanlar yargılanmasın istiyorum. En aykırı görüşler bile sözle aktarıldığı müddetçe, şiddeti uzak tutar," demişti. Tuzcuoğlu'nun yargılanması sürüyor.

Perihan Mağden

Başbakan Erdoğan'ın yazar Perihan Mağden'e Taraf gazetesinde yayınlanan "Yok Artık Sayın Başbakan" başlıklı yazısında Erdoğan ve AK Parti manevi şahsiyetine yönelik "kişilik haklarına saldırı" gerekçesiyle açtığı 7 bin 500 TL'lik tazminat davası 2012'nin ekim ayında sonuçlandı. Mağden ve Taraf gazetesi Başbakan'a 2 bin TL manevi tazminat ödemeye mahkûm edildi.

Ahmet Altan

Yazar ve gazeteci Ahmet Altan hakkında Taraf gazetesindeki köşe yazıları nedeniyle açılmış 12 davadan beraat kararı çıktı. 31 Aralık 2011 öncesinde açılmış olan 13 davada 3. Yargı Paketi uyarınca kovuşturmanın ertelenmesine karar verildi. Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Altan'a "Dava", "Devlet Yardakçılığı ve Ahlak" ve "Alaturkalık" başlıklı yazıları nedeniyle açtığı dört "hakaret" davasının (TCK 125) birinde beraat kararı çıktı, 2012'nin aralığında sonuçlanan iki davada Altan'a toplam 30 bin TL tazminat cezası verildi ve kararlar temyiz edildi, diğer davanın karar duruşması haziran ayında görülecek. Altan'dan Taraf'taki köşe yazıları nedeniyle sekiz tazminat davasında toplam 231 bin TL para cezası talep edildi. Bu davaların üçü reddedildi, biri ertelendi, ikisinin dosyası Yargıtay'da, iki davada verilen para cezaları da temyiz edildi. Yazara açılmış 12 ceza davasından beraat kararı çıktı, 31 Aralık 2011 öncesinde açılmış olan 13 davada ise 3. Yargı Paketi uyarınca kovuşturmanın ertelenmesine karar verildi.

Pınar Selek

Yazar Pınar Selek'e Mısır Çarşısı'ndaki patlamayla ilgili olarak İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılandığı davada müebbet hapis cezası verildi. "Patlama nedeninin belirlenememesi" nedeniyle Selek'in iki kez beraat ettiği, Yargıtay'dan ikinci kez "müebbet hapis istemiyle yargılanması" istemiyle mahkemeye geri dönen davanın 24 Ocak 2013 tarihli duruşmasında iki kez beraat veren mahkeme

“kararında direnmekten vazgeçerek” Selek’e ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verdi. Mahkeme başkanı karara muhalefet ederek burada patlamanın bomba sonucu olup olmadığının belirlenememesinin önemli olduğunu vurguladı.

Ayşegül Devocioğlu

Yazar Ayşegül Devocioğlu’nun aralarında bulunduğu 21 BDP üyesine Yalova’daki Nevruz kutlamasındaki basın açıklaması nedeniyle dava açıldı. Devocioğlu ve BDP üyelerinin “yasadışı slogan attıkları” (TMK 7/2 ve 5/1, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu 28/1 ve TCK 58, 53/1-2) gerekçesiyle İstanbul 22. Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesinde yargılandığı davanın 15 Mart 2013’teki ilk duruşmasında savunmaları alındı, dava sürüyor.

Temel Demirer

Yazar Temel Demirer’e Hrant Dink cinayetinin protestosu sırasında Ankara’da yaptığı konuşma nedeniyle 2007 yılında “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” ve “Türklüğe hakaret” (TCK 216 ve TCK 301) suçlamalarıyla açılan ve 2008’den beri süren davada 19 Şubat 2013 tarihinde alınan kararla 3. Yargı Paketi kapsamında kovuşturma ertelendi. Demirer ertelemeye itiraz ederek mahkemeye beraat ya da mahkûmiyet talep eden dilekçe verdi ve dava konusu açıklamasını tekrarladı. Bu açıklama nedeniyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 301. maddeyi ihlal gerekçesiyle Demirer’e yeniden soruşturma açmak için Adalet Bakanlığı’ndan izin istedi.

Sevan Nişanyan

Yazar Sevan Nişanyan’a Twitter hesabından attığı tweet’ler ve kişisel internet sitesindeki yazılarında Hz. Muhammed’e hakaret ettiği iddiasıyla çok sayıda kişi “hakaret” ve “halkı kin ve düşmanlığa tahrik ve aşağılama” (TCK 125 ve 216) suçlarından cezalandırılması istemiyle suç duyurusunda bulunmuştu. Nişanyan hakkında, kendi blog’unda yazdığı “Nefret Suçlarıyla Mücadele Etmeli” başlıklı yazısında Hz. Muhammed’e hakaret ettiği iddiasıyla 15 kişinin şikâyeti üzerine İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan soruşturma mart ayında sonuçlandı. Nişanyan’a “halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılama” (TCK 216) suçundan bir buçuk yıla kadar hapis cezası istemiyle İstanbul 14. Sulh Ceza Mahkemesi’nde dava açıldı. Davanın 22 Mayıs 2013’te görülen son duruşmasında Nişanyan’a 9 ay hapis cezası verildi, ceza basın-yayın yoluyla işlendiği için 13,5 aya çıkarıldı. Hâkim cezanın ertelenmemesine hükmetti. Daha önceden sabıkası olması dolayısıyla aldığı ceza para cezasına çevrilmeyen Nişanyan’ın sadece kararı temyiz etme hakkı bulunuyor.

Fazıl Say

Piyanist ve yazar Fazıl Say'a, Twitter'da Ömer Hayyam'ın rubaisinden bölümler de dahil olmak üzere yazdığı bazı tweet'ler nedeniyle, Ali Emre Bukağılı'nın şikayeti üzerine "dini değerleri aşağılama" (TCK 216/1, 216/3) suçundan yargılandığı davada 10 ay hapis cezası verildi. 3. Yargı Paketi kapsamında üç yıllık denetimli serbestlikle hükmün açıklanması geri bırakıldı. Say'ın avukatının ertelemeye itirazını değerlendiren İstanbul 29. Asliye Ceza Mahkemesi, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kaldırılmasına ve dosyanın davanın görüldüğü İstanbul 19. Sulh Ceza Mahkemesine iadesine hükmetti. Say bu davadan yeniden yargılanacak.

Say ile ilgili kararı eleştiren PEN Türkiye hakkında yine Ali Emre Bukağılı'nın Başbakanlık İletişim Merkezi'ne yaptığı şikayet üzerine "devletin şahsiyetini aşağılamak ve adli mercileri etkilemek" (TCK 301 / 4) suçlamasıyla soruşturma açıldı. PEN Türkiye Merkezi 3 Haziran 2012'de internet sayfasında yaptığı açıklamayla Say'ın mahkemeye sevk edilmesini kınamıştı. PEN Türkiye Yönetim Kurulu'nun savcılıkta verdiği ifadede, açıklamadaki sözlerin bir düşünce açıklaması ve bir eleştiri olduğu, hakaret amacı güdülmediği belirtilerek takip-sizlik kararı verilmesi istendi. Uluslararası PEN, devleti eleştirmesi nedeniyle PEN Türkiye hakkında soruşturma açılmasını kınadı. PEN Uluslararası Başkanı John Ralston Saul açıklamasında, "Yapılmakta olan suçlama, uluslararası ifade özgürlüğü standartları düşünüldüğünde kendisinin de var olmaması gereken bir yasanın yanlış yorumlanması sonucu oluşmuştur," dedi. Uluslararası PEN, Türkiye hükümetini PEN Yazarlar Derneği hakkında başlatılan soruşturma ve adli işlemleri gecikmesiz olarak ortadan kaldırmaya ve 301. maddeyi tamamen iptal etmeye davet etti.

Say ve PEN Türkiye'yi şikâyet eden ve evrim karşıtı fikirlere sahip Adnan Oktar'a yakınlığı ile bilinen Ali Emre Bukağılı Richard Dawkins'in, Burroughs ve Palahniuk'un kitaplarını yayınlayan Kuzey, Sel ve Ayrıntı yayınevlerine, *İllallah* ajandası nedeniyle Metis Yayınlarına, Ekşi Sözlük yazarlarına, yazar Nedim Gürsel'e, Penguen çizeri Bahadır Baruter'e ve sosyal medya üzerinden yüzlerce insana karşı bulunduğu suç duyurularıyla tanınmıyor.

118 sanıklı ikinci Ergenekon davasının tutuksuz sanıkları arasında 30'dan fazla kitabı bulunan iktisatçı akademisyen ve yazar Prof. Dr. Erol Manısalı da bulunuyor. 2009'da tutuklanan, iki ay tutukluluğun ardından geçirdiği kanser ameliyatı sonrası tahliye edilen Manısalı hakkında, 18 Mart 2013 tarihindeki duruşmada ağırlaştırılmış müebbet istendi.

Tutuklu yazar, şair, çevirmen ve yayıncılar

Türkiye genelinde A. Dursun Yıldız, Ayşe Berktaş, Aziz Tunç, Bahar Kurt, Cengiz Kapmaz, Cihan Deniz Zarakolu, Davut Akgül, Doğu Perinçek, Edip Yalçinkaya, Ergün Poyraz, Erol Zavar, Hamit Dilbahar, Hanefi Avcı, Hatip Dicle, Mehmet Güler, Mehmet Perinçek, Muharrem Erbey, Mustafa Balbay, Şükrü Sak, Tacettin Karagöz, Tuncay Özkan, Veli Ozan, Yalçın Erol, Yalçın Haftçı, Yalçın Küçük, Yüksel Genç, Zeki Bayhan gibi çok sayıda yazar, şair, çevirmen ve yayıncı terör suçlamalarıyla tutuklu bulunuyor.

Karikatürlere Açılan Davalar

Başbakan Tayyip Erdoğan Aydınlik'ın 28 Eylül 2011 tarihli sayısında Yalçın Küçük'ün "Diktatörya" başlıklı yazısında yayınlanan karikatürle ilgili olarak gazetenin Yazı İşleri Müdürü Mehmet Bozkurt ve Küçük hakkında hakaret davası açtı. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesinde görülen davada Bozkurt 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırılırken Yalçın Küçük beraat etti. Bozkurt'un cezası 7 bin TL para cezasına çevrildi. Temyiz edilen dava Yargıtay kararını vermeden önce 3. Yargı Paketi kapsamında 2012 temmuzunda askıya alındı.

Zonguldak Çaycuma'da karikatürist Ayhan Kiraz'a dini kuruluşların okullarda yaptıkları kampanyaları eleştirdiği bir karikatürü nedeniyle "dine hakaret" suçlamasıyla açılan davadan Eylül 2012'de beraat kararı çıktı.

Bahadır Baruter'e 10 Şubat 2011'de Penguin'deki "Allah yok, din yalan" yazılı karikatürü nedeniyle "halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılamak" suçlamasıyla (TCK 216/3) açılan davada 2. Asliye Ceza Mahkemesi 2012 aralık ayında 3. Yargı Paketi kapsamında kovuşturmanın ertelenmesine karar verdi.

Yayınlara Sansür, Yasaklama ve Soruşturmalar

Tiyatro çeviri ve araştırma dergisi Mimesis'in 19. sayısında yer alan, Antik Yunan komedyası konulu bir makalenin tasvirlerini "müstehcen" bulan Elazığ İl Halk Kütüphanesi dilekçe hazırlayarak dergiyi geri gönderdi. Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğünün derginin yayıncısı Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi ile görüşerek ilgili kütüphanenin tutumunun savunulacak bir yanı olmadığını ve kendilerinin bu uygulamayı desteklemediklerini belirttiği öğrenildi.

Kadıköy Emniyetinden görevlilerin Ekim 2012'de Kadıköy'deki kitapçıları dolayla yasaklı yayın listesini göstererek çeşitli gazete ve kitaplara el koyduğu, bu yayınları satmamaları için kitapçılara telkinde bulunduğu öğrenildi.

Ankara Üniversitesi Afrika Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi (AÇAUM) Müdürü Prof. Doğan Aydal hakemli akademik Afrika dergisinin 3. sayısındaki “Kürdistan”, “sömürge”, “ırkçı” kelimelerine sansür uyguladı. Araştırmacılar yazılarını geri çekti.

TÜBİTAK'ın Popüler Bilim Yayınları arşivinden evrim teorisini anlatan bütün kitapları çıkardığı ileri sürüldü. TÜBİTAK üç yıl önce Charles Darwin'in 200. doğum günü nedeniyle Bilim Teknik dergisinin 15 sayfasını Darwin'e ayıran yazı işleri müdürü ve yayın yönetmeni Dr. Çiğdem Atakuman'ı işten çıkarmıştı. Kurum iddiaları yalanlayarak konunun sadece telif haklarıyla ilgili olduğunu savundu.

2013'ün şubat ayında TBMM'nin kapısında EMEP'in *Tarihsel Bir Gerçeklik, Kürtler ve Kürt Sorunu* başlıklı kitapçığına parti logosu nedeniyle el kondu.

Buket Uzuner, Skylife dergisinde yayınlanmak üzere yazdığı “Anadolu Yakasında Bir İstanbul Klasığı: Moda” başlıklı yazısından İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Moda iskelesindeki tesisinde içki yasağı ile ilgili bölümlerin çıkarılması üzerine Türk Hava Yolları A.Ş.'ye açtığı davayı kazandı. 22 Şubat 2013'te sonuçlanan davada derginin Haziran 2009 sayısının imhasına ve yazının sansürlenmiş halinin internet sitesinden çıkarılmasına, yazının tamamının üç ay içinde dergide yayınlanmasına ve yazara iki lira manevi tazminata hükmedildi.

Hapishanelerde Yayın Yasakları

Kocaeli 2 No'lu F Tipi Cezaevi'nde İletişim Yayınlarının yayınladığı yedi ciltlik *Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi*, Metis Yayınlarının yayınladığı *Bildiğin Gibi Değil* ile *Diyarbakır Gecesi* adlı kitapların sakıncalı bulunarak tutuklulara verilmemesi konusunda CHP Genel Başkan Yardımcısı Sezgin Tanrıkulu'nun verdiği soru önergesini Ağustos 2012'de yanıtlayan Adalet Bakanı Sadullah Ergin, sözü geçen kitapların fotokopi olduklarından basılı yayın niteliği taşımadıklarını, bu kitaplarda “Türkiye Cumhuriyeti ve devletini ve kolluk kuvvetlerini aşağılayıcı, bölücü ve ayrımcı hususları içeren ifade ve yorumların yer aldığı” gerekçeleriyle söz konusu kararın alındığını açıkladı. Bakan CHP'li Veli Ağbaba'nın cezaevine kitapların girişi ve kitap yazımı için ihtiyaç duyulan kaynakların teminine ilişkin soru önergesini yanıtlarken ise örgütsel eylemleri teşvik edici, görevlileri hedef gösteren, dayanışmayı artıran, yanlış bilgi içeren, güvenliği tehlikeye atan kitaplara kısıtlama getirilebildiğini söyledi. Cezaevine girişi yasaklanmış kitapların ve yayınların istatistiki verisinin ise bakanlıkta bulunmadığı ortaya çıktı.

Tutuklu BDP milletvekili Selma Irmak'a Hasan Cemal'in *Kürtler* ve Bejan Matur'un *Dağın Ardına Bakmak* kitaplarının “sakıncalı” bulunarak teslim edilmediği Ağustos 2012'de öğrenildi.

Sincan 2 No'lu F Tipi Cezaevi'ndeki mahkûmlar abone oldukları Özgür

Gündem ve Azadiya Welat gazetelerini 15 gün boyunca alamadıklarını Eylül 2012’de duyurdu. Cezaevi yönetiminin bu engellemeyi yayınlardaki haber dili ve fotoğraflar uygunsuz buldukları için ve herhangi bir mahkeme kararı olmadan yaptıkları belirtildi.

Adana F Tipi Cezaevi’nde Ocak 2013’te bir tutukluya gelen büyük boy dünya atlası “örgütsel doküman”, Atlas Dergisi’nin promosyon olarak verdiği Türkiye haritası da “amaç dışı kullanıma müsait” olarak tanımlanarak bu yayınlara el kondu.

Tekirdağ 1 ve 2 No’lu F Tipi cezaevlerinde “kitapları kontrol etmenin zaman alması” ve “mahkûmların kendilerini kitapla yakma ihtimali” gibi gerekçelerle mahkûmlara “hücre başına ayda 10 kitap” sınırı kondu ve karar 15 Ocak 2013’te tebliğ edildi. İtirazları reddeden yönetim 15 Mart 2013 tarihinde 10’dan fazla kitap bulunduranların kitaplarına zorla el koydu. Kitaplarını vermek istemeyen mahkûmlara bir günlük hücre cezası verildi. Mahkûmların bu sebeple girdiği açlık grevine Bakırköy Cezaevi’nden mahkûmlar da destek verdi. Mahkûmlar Adalet Bakanlığına dilekçe gönderdi. Çeşitli protesto ve açıklamalarla oluşan kamuoyu baskısı sonucu Adalet Bakanlığı’ndan cezaevi idaresine gönderilen bir yazıyla karar kaldırıldı.

Eğitim-Öğretim Kurumlarında Kitap Sansürleri ve Soruşturmalar

Bir edebiyat öğretmeninin Milli Eğitim Bakanlığına şikâyeti üzerine, Feridun Fazıl Tülbentçi’nin *Barbaros Hayreddin Geliyor* adlı eseri “müstehcen ifadeler yer aldığı” gerekçesiyle Haziran 2012’de 100 Temel Eser Listesi’nden çıkarıldı. İl Milli Eğitim Müdürlüklerine, bu kitabın öğrencilere önerilmemesi yönünde yazı gönderildi.

Yunus Emre’nin bir ilahisinin Türk Edebiyatı ders kitabında sansürlenerek kullanıldığı 2012’nin aralık ayında ortaya çıktı. “Cennet cennet dedikleri / Birkaç köşkle, birkaç huri / İsteyene ver onları / Bana seni gerek seni” dörtlüğünün ilahiden çıkarıldığı görüldü.

Kaygusuz Abdal’ın Nefes’inin 10. sınıf Türk Edebiyatı ders kitabında sansürlendiği 2012’nin aralık ayında öğrenildi. Şiirde geçen “Matem ayı”, “Zülfikâr”, “Ali”, “Hû” gibi Alevilik kültürüyle ilgili kimi sözcüklerin bulunduğu dörtlüklerin makaslandığı görüldü.

İstanbul Bahçelievler’de bir Türkçe öğretmeni hakkında Ocak 2013’te, 100 Temel Eser arasında yer alan *Şeker Portakalı*’nı sınıfındaki öğrencilere okuttuğu için İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından soruşturma başlatıldı. Soruşturma bir velinin Başbakanlık İletişim Merkezi’ne yazdığı, kitapta “argo kelimeler yer aldığı” ve “Türk örf, âdetlerine uygunsuz olduğu” şeklindeki dilekçe üzerine, Merkezden gelen talebin talimat kabul edilmesiyle başlatıldı.

John Steinbeck’in *Fareler ve İnsanlar* kitabının bazı bölümlerinin İzmir İl Milli

Eğitim M¼d¼rl¼đ¼ Kitapları İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu tarafından sakıncalı bulunduğu ve komisyonun tespit ettiği b¼l¼mleri içeren yazıyla Milli Eğitim Bakanlığına başvurduğu Ocak 2013'te ¼đrenildi. T¼rkiye Yayıncılar Birliği, kitabın yayıncısı Sel Yayıncılık, evirmenler Birliği ve eviri Derneği sans¼r¼ eleştiren basın açıklamaları yaptı.

K¼lt¼r ve Turizm Eski Bakanı Ertuğrul G¼nay konuyla ilgili olarak, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 100 Temel Eser listesi içinde yer alan *şeker Portakalı* kitabını derste ¼dev olarak okutan bir ¼đretmene, kitabın "m¼stehcen" olduğu gerekçesiyle soruşturma açmasını ve *Fareler ve İnsanlar* kitabının İzmirden Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼ İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu tarafından "sakıncalı" bulunmasını eleştirerek, "Umarım Milli Eğitim Bakanı beni rahatlatan bir açıklama yapar" diye konuştu.

Milli Eğitim Eski Bakanı ¼mer Dinçer açıklamasında *şeker Portakalı* ile *Fareler ve İnsanlar* kitaplarına ilişkin vatandaşlardan gelen řik¼yetler ¼zerine konunun değerlendirildiğini, her iki kitabın da Milli Eğitim Bakanlığının tavsiyeleri arasında olmasından dolayı herhangi bir işlem yapılmadığını bildirdi. Ders kitaplarını inceleme ve değerlendirme s¼recinin yeniden yapılandırılarak d¼nyada uygulanan panel sistemine geçildiğini aktaran Dinçer, "Yunus Emre, Orhan Kemal, Pir Sultan Abdal gibi belki bundan sonra bir takım yazarlar ¼zerinden benzer hususlar g¼ndeme getirilecek olabilir. Onlarla ilgili kitapların hiçbirinin değerlendirmesini yeni sisteme g¼re de yapmış değiliz, eski sisteme g¼re yaptık. Bu bir taraftan da eski sistemi değiştirmemizin gereklerinden birisi olabilir. Bırakın ocuklarımız istediği kitapları okusunlar" dedi.

Bir T¼rke ¼đretmenin 7. Sınıf ¼đrencilerine okuttuğu Muzaffer İzg¼'n¼n *Zıkkımın K¼k¼* romanıyla ilgili bir veli řik¼yeti ¼zerine romanı inceleyen Bursa Osmangazi İlçe Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼n¼n eserin "ergenlik çağına uygun olmadığı" sonucuna vardığı ve kitabın ¼đretmenler tarafından performans ¼devi olarak kullanılmaması, başka bir kitap kullanılmasını ¼nerdięi Ocak 2013'te ¼đrenildi.

İmzasız bir řik¼yet mektubunu değerlendiren Konak İlçe Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼n¼n, İzmir G¼zelyalı İlk ¼đretim Okulu'nun T¼rke ¼đretmenleri hakkında, Muallim Naci'nin *¼mer'in çocukluğu* ve *ılgın Babam*, Bilgin Adalı'nın *atalh¼y¼k ¼yk¼leri-1: D¼nyamızın İlk şafağı* kitaplarını okutarak "T¼rk ¼rf ve ¼detlerine uygun olmayan" bilgileri çocuklara ¼đrettikleri gerekçesiyle soruşturma açtığı Ocak 2013'te ¼đrenildi.

İstanbul, Bahçelievler'deki Necip Fazıl Kısak¼rek Lisesinde bir tarih ¼đretmeni ¼đrencilerine okumaları için Amin Maalouf'un *Semerkant* romanını ¼nerdi. ocuğu o okulda okumayan bir velinin kitabı "m¼stehcen ve İslamiyeti aşağılayan" nitelikte bulması ve kitabın sakıncalı bulduğu b¼l¼mlerinin fotokopileriyle

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne şikâyetle bulunması üzerine öğretmen hakkında inceleme başlatıldığı Ocak 2013'te öğrenildi.

MEB lise ders kitabı olarak okutulan, Ekoyay Yayınevinin bastığı kitapta Edip Cansever'in "Masa da Masaymış Ha" şiirindeki "Bir bira içmek istiyordu kaç gündür/Masaya biranın dökülüşünü koydu" dizeleri sansürlenerek yerine (...) konulduğu 2013'ün Şubat ayında öğrenildi.

Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı eğitimde kitap sansürü haberlerine dair, "Yunus Emre ile ilgili konuşayım, diğerleri zaten benim de içinde bulunduğum bir komisyon tarafından belirlenmiş ve Milli Eğitim Bakanlığına sunulmuş kitaplar. O 100 eser, akademisyen olarak davet edildiğim bir çalışmanın sonucudur. Yunus Emre'yi kimse sansür edemez," diye konuştu. Avcı, bazı kitaplara sansür uygulandığına yönelik iddialara ilişkin de uzunluk açısından bakıldığında bir bölüm alınarak yapılan, işlevsel gerekçeli alıntılarının anlaşılabilirliğini söyledi. Ders kitaplarında sansürleme ile ilgili olarak, "Bir şiiri alıyorsunuz, o şiirde bir mısra, bir kelime sizin hoşunuza gitmiyor ve siz onu değiştirerek veya onu çıkararak alıntı yapıyorsunuz. Bu olmaz. Ya o şiiri hiç alma, alıyorsan da aslına sadık kal," diyen Avcı, Edip Cansever'in şiirinden mısra çıkarılmasıyla ilgili ise, "Bu iktidar da muhafazakâr, dolayısıyla biz böylece Talim Terbiyeye kendimizi mevcut iktidara daha yakın bir kimlikle tanıtmış oluruz' gibi bir gerekçeyle bunlar yapılıyorsa bu ayıp. Edip Cansever'in konunun işlenmesine daha çok elverişli pek çok şiiri var. Onlardan birini değil de illa bunu alıp, onun da bir mısrasını değiştirmek bir zihniyet meselesi. Türkiye bunu aşar, aşıyor. Bunlar Talim Terbiye Kurulunun aldığı bir karar değildir," dedi.

Melih Cevdet Anday'ın "Rahatı Kaçan Ağaç" adlı şiirinin ilk kıtasının değiştirildiği 2013'ün şubatında ortaya çıktı. 9. sınıf Türkçe kitabında şiirin "Tanrının işine bakın" şeklindeki dördüncü dizesinin "Allah'ın işine bakın" şeklinde değiştirildiği görüldü.

Cahit Külebi'nin "Hikâye" adlı şiirinin bazı dizelerinin uygunsuz bulunarak sansürlendiği 2013 şubatında ortaya çıktı. 9. sınıf lise ders kitabında şiirin "Benim doğduğum köylerde / kuzey rüzgârları eserd / ve bu yüzden dudaklarım çatlaktır / öp biraz" dizeleri silinerek yerine (...) konulduğu gözlemlendi.

Cemal Süreya'nın "Üvercinka" şiirinin bir dizesinin Limit Yayınlarının edebiyat ders kitabında sansürlendiği Nisan 2013'te öğrenildi. "Sevişmek bir kere daha yürürlüğe giriyor" dizesinde "sevişmek" yerine "sevmek" kelimesi kullanıldığı görüldü.

Öğrencilerine *Komünist Manifesto* ile ilgili ödev verdiği için Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcısı Seydi Çelik hakkında Mart 2013'te soruşturma açıldı. Çelik'ten savunmasını alan YÖK soruşturmaya yer olmadığına karar verdi.

Kitapların Suç Delili Sayılması

KESK'e yönelik olarak 29 Haziran 2012'de gerçekleştirilen operasyonlar sonucu açılan davada kitaplar suç delili sayıldı. Davada tutuklu yargılanan 15 yıllık öğretmen Deniz Bozbey'e duruşmada evinde çıkan "yasaklı kitaplar"ın hesabını soruldu. Bozbey kitaplardan birini İstanbul Kitap Fuarı'ndan, diğerini ise 1 Mayıs'ta Taksim'den aldığını belirtti. Eğitim-Sen Adıyaman Genel Şubesi Örgütlenme Sekreteri Erdal Yılmaz da 25 Haziran'da evinde yapılan aramalarda 1500 kitap bulunan kütüphanesinin bir bölümünün toplatılarak Ankara'ya götürüldüğünü, olmayan bir suça delil oluşturmak için kitapların kullanıldığını söyledi.

Gazeteciler ve basın çalışanlarının yargılandığı KCK Basın Davası'nın iddianamesinde sunulan delillerin büyük bir kısmını kitap ve süreli yayınların oluşturduğu görüldü. 800 sayfalık iddianamede "kitap" sözcüğü 352 kez kullanıldı. Abdullah Öcalan'ın yazdığı veya hayatını anlatan, görüşlerini içeren kitapların yazılması, derlenmesi, basılması, dağıtılması, satılması, internet üzerinden yayınlanması, yabancı dillere çevrilmesi "örgütün görüşlerini yaymak amaçlı faaliyet" olarak ele alındı. KCK soruşturmasıyla ilgili baskınlarda ele geçirilen çok sayıda kitap ve süreli yayın, haklarında eskiden alınmış toplatma kararları veya Kürtçe yazılmaları nedeniyle "örgütsel kitap-dergi", "tamamen örgütsel kitap" gibi ifadelerle iddianamede yer aldı. Artık yasakları kalkmış birçok kitabın yazı işleri, çeviri, basım, dağıtım ve satış işleriyle uğraşan kişiler yayıncılık faaliyetleri dolayısıyla örgüt üyesi olarak kabul edildi, bu kitaplardan alıntılar yayınlayan süreli yayınların veya kitaplar üzerine söyleşiler yapan kişilerin eylemleri örgüt propagandası sayıldı.

3. Yargı Paketi ile 31 Aralık 2011'den önce haklarında toplatma, yasaklama kararları verilen yayınların üzerindeki yasak kalkmasına karşın, daha önceki operasyonlarda suç delili sayılarak el konulan kitaplar talep edildiği halde sahiplerine geri verilmedi. Hopa davasından tahliye olan öğrenciler avukatları aracılığıyla dilekçe vererek el konulan kitaplarını geri istedi ancak mahkeme ret cevabı verdi. Kitaplar arasında daha önce yasak sayılıp artık yasağı kalkmış eserler de bulunuyor.

CHP Tunceli Milletvekili Hüseyin Aygün'ün Dipnot Yayınlarından çıkan *Dersim 1938 Resmîyet ve Hakikat* adlı kitabı, ÇHD'li avukatlarının da tutuklandığı DHKP-C örgütüne yönelik 2013'ün ocak ayında düzenlenen operasyonda suç delili sayıldı. Kitap hakkında herhangi bir yasal kısıtlama veya toplatma kararı olmadığı halde el konulan kitap İstanbul Emniyeti'nden görevlilerin hazırladığı Olaylı Yakalama, Arama ve El Koyma Tutanağı'na suç eşyası olarak kaydedildi.

Basına Yönelik Baskılar

Bianet ve Tutuklu Gazetecilerle Dayanışma Platformu verilerine göre 2012’de 104 gazeteci ve 35 dağıtımçı cezaevindeydi. 2013’ün nisan sonu itibariyle ise 67 gazeteci ve 30 dağıtımçı TMK ve TCK kapsamında örgüt bağlantılı olarak hapiste bulunuyor. 67 gazeteciden 42’si ve 30 dağıtımçıdan 29’u Kürt medyasından, 42’si KCK, PKK ve DYG, 12’si DHKP-C, altısı Ergenekon, dördü MLKP, biri Odatv, biri Direniş Hareketi, biri İBDA-C davalarından yargılanıyor. Bu gazeteciler ve dağıtımçıları hakkında düzenlenen iddianamelerde haber takibi, iktidara eleştirel bakan habercilik ve Kürt medyasında çalışmak gibi olağan gazetecilik faaliyetleri suçmuş gibi sıralanıyor, gazetecilik mesleği “yasadışı örgütün medya ortamını oluşturmak” olarak sunuluyor. Gazeteci ve dağıtımçılara gazetecilik faaliyetleri delil gösterilerek “örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek”, “örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek”, “silahlı ya da silahsız örgüt kurmak”, “örgütü sevk ve idare etmek”, “örgüte üye olmak” suçlamaları yöneltiliyor.

Gazetecilere Açılan Davalar

Nedim Şener, Ahmet Şık, Soner Yalçın ve Doğan Yurdakul’un da aralarında bulunduğu gazeteci ve yazarların yargılandığı 13 sanıklı Odatv davasında 22 Haziran 2012’de Müyesser Yıldız, 14 Eylül 2012’de Barış Pehlivan ile Barış Terkoğlu, 27 Aralık 2012’de Soner Yalçın tahliye edildi, Yalçın Küçük ve Hanefi Avcı halen tutuklu. Davanın duruşmalarını İspanya’dan EFE News Agency, Strasbourg’dan Arte TV-kanalı, Fransa’dan Radyo France National, Uluslararası Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü (RSF), Avrupa Gazeteciler Federasyonu (EFJ), Avrupa Birliği’nden ve AB üyesi konsoloslukların da aralarında bulunduğu çok sayıda kuruluş temsilcisi izledi. İsveç Gazeteciler Federasyonu, *Ejderha Dövmeli Kız* kitabının yazarı Stieg Larsson’un basın özgürlüğü adına harcanması için kendilerine bıraktığı kitap gelirlerinin bir bölümünün Odatv davası ve Türkiye’de basın özgürlüğü sorununun duyurulması için harcanmasını Türkiye’deki basın örgütlerine teklif etti.

Kamuoyunda KCK Basın Davası olarak bilinen, İstanbul 15. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen davada 26’sı tutuklu 44 gazeteci ve medya çalışanı yargılanıyor. Sanıkların KCK üyesi olmakla suçlandıkları davanın 800 sayfalık iddianamesinde gazetecilerin hazırladıkları haber ve röportaj metinleri, telefon görüşmesi tapeleri, evlerinden toplanan kitap ve dergiler “suç delili” olarak yer alıyor. Davanın 22 Nisan 2013’teki ilk duruşmasını Sınır Tanımayan Gazeteciler Orta Asya ve Avrupa Masası Başkanı Johann Bühr, Belçika Parlamentosu

Yeşiller Partisi Brüksel Milletvekili Jean-Claude Defossé ve Almanya Gazeteciler Sendikası yöneticisi Joachim Legatis izledi. İkinci duruşmanın tarihi 17 Haziran 2013.

Gazeteci-yazarlar Mustafa Balbay, Tuncay Özkan, Yalçın Küçük ve gazeteci Turhan Özlü'nün Ergenekon Davası'ndan dolayı tutuklulukları sürüyor.

Hawar Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Bedri Adanır, gazetenin 2009'daki dört sayısı ile ilgili olarak "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına eylem yapmak" suçundan Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davada altı yıl üç ay hapis cezası aldı. Adanır tutuklu kaldığı süre göz önüne alınarak tahliye edildi.

Gazetecilerin İşten Çıkarılması

Yeni Şafak yazarı Ali Akel 25 Mayıs 2012'de gazetede yayınlanan Roboski (Uludere) katliamına yönelik "Özür açıklanmaz, özür dilenir" başlıklı yazısı sebebiyle gazeteden uzaklaştırıldı. Akel Başbakan Erdoğan'ı eleştiren yazısında "Allah aşkına susun" ifadesini kullanmıştı.

CNN Türk deneyimli gazeteci Ayşenur Arslan'ın yapımcısı olduğu, kanalın en çok izlenen programlarından Medya Mahallesi'ni 2013'ün şubat ayında sonlandırdı ve Arslan'ın kanaldaki işine son verdi. Arslan işten çıkarılmasıyla ilgili açıklamasında, birlikte program yaptığı ve hükümete fikren yakınlığıyla tanınan Akif Beki'nin kendisine tavrı almasının, Başbakan Erdoğan'ın canlı yayınına CNN Türk'ü almak istememesinin etkisi olduğunu, kendisiyle ilişik kesildikten hemen sonra başbakanın kanalın canlı yayın yapmasını kabul ettiğini anlattı.

Başbakan Erdoğan 11 Ağustos 2012'de, iftar yemeğindeki konuşmasında bazı gazeteciler için medya patronlarına seslenerek, "Bu adamları köşe yazarı olarak nasıl tutuyorsunuz?" dedi. Konuşmadan iki gün sonra Yıldırım Türker o günkü yazısının gazetede yayınlanmaması üzerine Radikal gazetesiyle yollarını ayırdı. Türker önceki günlerde Başbakanın Uludere katliamı sonrası tutumunu eleştiren yazılar kaleme almıştı.

Gazete Habertürk 2013'ün şubat ve nisan aylarında art arda iki tecrübeli gazetecinin işine son verdi. Haziran 2007'den itibaren Habertürk'te hem gazete köşe yazarı hem de televizyon programcısı olarak görev yapan, Söz Sende, Karşıt Görüş ve Memleketin Hali isimli programlarıyla tanınan Balçıçek İlter'in gazetede köşe yazılarına son verildi. 2 Nisan 2013'te ise köşe yazarı Amberin Zaman yine patronaj kararı ile işten çıkarıldı. Amberin Zaman işten çıkarılmadan bir ay önce gazete yönetimi tarafından Roboski, Suriye ve eyalet sistemi gibi konularda yazdığı eleştirel makaleler nedeniyle "yazılarına dikkat etmesi gerektiği" şeklinde uyarıldığını açıkladı.

45 yıllık deneyimli gazeteci-yazar Hasan Cemal birkaç yazısının art arda yayınlanmaması sonucunda Milliyet'teki 15 yıllık yazarlık yaşamına nokta koydu. Cemal'in Kürt meselesi, barış süreci ve İmralı zaııtlarıyla ilgili yazdığı 1 ve 2 Mart tarihli yazılarının ardından Başbakan Tayyip Erdoğan Balıkesir'de, "Eğer bu ülkeye bu millete zerre kadar sevdanız varsa şu çözüm sürecine katkıda bulunmak istiyorsanız böyle bir haberi atamazsınız, atmamanız gerekirdi. (...) Eğer böyle gazetecilik yapacaksan, batsın senin gazeteciliğin" ifadelerini kullandığı bir konuşma yapmıştı. Konuşmanın ardından Cemal'in yazılarına iki hafta boyunca ara verildi, Cemal iki hafta sonunda gönderdiği yazının da Milliyet'te yayınlanmaması üzerine 18 Mart 2013'te gazeteden istifa etti.

İnternette Yayınlama Üzerindeki Baskılar

Google'ın Temmuz–Aralık 2012 Şeffaflık Raporu'na göre Türkiye mahkeme emirleriyle gelen talep sayısı açısından 87 taleple dünyada dördüncü, kaldırılması talep edilen öğe sayısı açısından ise 8 bin 751 öğeyle birinci sıradaydı. 87 talebin yüzde 62'si Google tarafından uygun bulunarak işlem yapıldı. Ocak-Haziran 2012 döneminde 102 öğenin kaldırılması istenirken öğe sayısındaki büyük artış dikkat çekti. Yönetici, polis vb. kurumların öğe kaldırma taleplerinde ise Türkiye 70 taleple dünyada üçüncü, bu kurumların kaldırılmasını istediği öğe sayısı bakımından ise bin 287 öğe ile ikinci sırada yer aldı. Taleplerin yüzde 47'si Google tarafından kabul edildi. Telekomünikasyon ve İletişim Başkanlığı 22 Blogger blog yayınının Atatürk'ü, devleti veya ulusal kimlik ve değerleri eleştirdiği iddiasıyla kaldırılmasını talep ilettiler ancak talep uygun bulunmadı.

Twitter'in şeffaflık raporlarına göre Türkiye'den 2012'nin Ocak-Haziran döneminde mahkeme kararı olarak bir, Temmuz-Aralık döneminde ise hükümet, polis vb. kurumlardan altı içerik kaldırma talebi geldi. Bu talepler yerine getirilmedi. Temmuz-Aralık 2012 raporunda Türkiye mahkeme kararı olmadan tweet sildirmeyi en çok talep eden ülke olarak öne çıktı. Tweet kaldırma taleplerinde bulunan kurumun emniyet olduğu belirlendi.

Başbakana Facebook'ta "hakaret" iddiasıyla 17 yaşındaki B.K. hakkında açılan davada Temmuz 2012'de 11 ay 20 gün hapis cezası verildi, 3. Yargı Paketi kapsamında hükmün açıklanması üç yıl denetim şartıyla geri bırakıldı. Başbakanın avukatı şikâyetten vazgeçtiğini dilekçeyle açıklamıştı.

Facebook'ta yazdıkları nedeniyle 52 yaşındaki emekli Ali Cemal Ağırman'a açılan "Cumhurbaşkanına hakaret" (TCK 299/1) davası sonucunda Eylül 2012'de bir yıl üç ay hapis cezası verildi. 3. Reform Paketi kapsamında hükmün açıklanması geri bırakıldı.

Gazeteci Cüneyt Özdemir'e Twitter'dan N.Ç. kararını eleştirdiği için Yargıtay 14. Dairesi Başkanı Fevzi Elmas'ın ihbarıyla açılan davanın 16 Ekim 2012 tarihli ilk duruşmasında 3. Yargı Paketi kapsamında kovuşturma ertelendi.

Online dergi Arka Pencere'nin 156. sayısının kapağında kullanılan, Emmanuelle filmiyle tanınan ve 17 Ekim 2012'de ölen oyuncu Sylvia Kristel'in fotoğrafı Ekim 2012'de Facebook yönetimi tarafından sansürlendi. Yönetim, derginin Facebook sayfasının yöneticileri olan Burak Göral, Bilgehan Aras, Burçin S. Yalçın, Okan Arpaç ve Cem Altınsaray'ın kişisel sayfalarına girişlerini de engelledi.

Gerçek Gündem internet sitesinde Barış Yarkadaş'ın haberine yapılan okur yorumlarında "Cumhurbaşkanına hakaret" edildiği (TCK 299) iddiasıyla açılan dava, 2012'nin kasım ayındaki duruşmada 3. Yargı Paketi kapsamında askıya alındı.

10 sanıklı Redhack davasının 26 Kasım 2012'de görülen ilk duruşmasında, 2012'nin mart ayından itibaren tutuklu bulunan üç sanığının örgüt üyesi olduğuna delil olarak internette yaptıkları sohbetler, tıkladıkları bağlantılar, Facebook'ta Redhack ile ilgili yorum ve paylaşımında bulunmak gibi eylemleri gösterildi. Tutuklular ilk duruşmada tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Eskişehir'de Anadolu Üniversitesi öğrencisi Gujan Ceyhan, blog sitesinde Adnan Oktar ve Ali Emre Bukağlı'yı Ekşi Sözlük yazarlarına açtıkları dava nedeniyle eleştiren "Ekşi Sözlük ve ifade özgürlüğü" başlıklı yazısından dolayı Bukağlı'ya "hakaret" suçundan Üsküdar 4. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 6.000 TL cezaya çarptırıldı. Kararın temyizi için Yargıtay'a başvuruldu. Bukağlı Gujan'ın daha önce Facebook'ta paylaştığı birçok yazı ve habere suç duyurusunda bulunmuştu.

Facebook'ta arkadaşlarıyla yaptığı yazışmalar nedeniyle "terör örgütü üyesi olmak" ve "basın yoluyla terör örgütü propagandası yapmak" suçlamalarıyla 13 Şubat 2012'den itibaren tutuklu bulunan Metin Öztürk hakkında Ocak 2013'te dokuz yıl yedi ay hapis cezası verildi. Öztürk'ün 3. Yargı Paketi kapsamında tahliye edilmesi beklenirken tutukluluğunun devamına karar verildi.

Halil Savda hakkında Savaş Karşıtları web sitesinde halkı askerlikten soğutma iddiasıyla Şubat 2013'te soruşturma başlatıldı.

17 yaşındaki lise öğrencisi İrem Aksoy Twitter'da #EdepsizsinMelihGokcek hashtag'ini kullandığı için Mart 2013'te Beylikdüzü'nde, okuduğu liseden gözaltına alınarak polis karakoluna götürüldü. Aksoy daha sonra serbest bırakıldı.

Penguen, Leman ve Gırgır'ın bazı sayfalarını sosyal paylaşım sitelerinde beğenip paylaşan altı Ankara Defterdarlığı memuru hakkında "devlet büyüklerine hakaret ve başbakanı küçük düşürmek"ten 2012'nin aralık ayında disiplin soruşturması açıldığı, çalışanların Başbakanlık emriyle ifadelerinin alındığı iddia edilmişti. Konuyla ilgili soru önergesini 29 Mart 2013'te yanıtlayan Maliye Bakanı Mehmet

Şimşek “konuya ilişkin rapor hazırlandığını, rapora istinaden iki personelin disiplin hükümleri ile ilişkilendirilmeksizin görev ve davranışlarında daha dikkatli olmaları hususunda uyarıldığını” söyledi.

Yasa Değişiklikleri

3. Yargı Paketi olarak bilinen 6352 Sayılı Kanun 5 Temmuz 2012’de Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Paket TMK kapsamındaki suçlarda hükmün açıklanmasının geri bırakılması, hapis cezasının diğer yaptırımlara çevrilebilmesi ve ertelenebilmesini mümkün hale getirdi. Pakette gazeteci, yazar ve düşünürlerin de mağdur olduğu tutukluluk kararlarını sınırlandırmak üzere bu kararlarda kuvvetli suç şüphesinin, tutuklama nedenlerinin varlığının, tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunun somut olgularla gerekçelendirilerek belirtilmesi şart koşuldu. Bazı durumlarda tutuklama yerine adli kontrol kararı alınabilecek.

6352 Sayılı Kanun 31 Aralık 2011 tarihine kadar basın yayın yoluyla ya da düşünce açıklama yöntemleriyle işlenen, adli para cezası ya da üst sınırı 5 yıldan fazla olmayan hapis cezası gerektiren bir suçtan dolayı dava açılmasının, kovuşturma sürecinin veya verilmiş cezanın infazının ertelenmesini öngörüyor. Ancak erteleme kararlarında 3 yıl denetim süresi konması, bu sürede yeni bir suç işlenirse önceki davanın görülecek veya cezanın infaz edilecek olması, yayınlama özgürlüğünü tehdit eden otosansür mekanizmasını güçlendirdiği yönünde eleştiriliyor.

Kanunun geçici 3. maddesi, 31.12.2011 tarihine kadar mahkemeler, yetkili mülki idari amirlikleri ve diğer makamlarca basılı yayınlarla ilgili olarak verilmiş toplatma, yasaklama, dağıtım ve satışın engellenmesi kararlarının, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, yetkili ve görevli mahkemeden bu yasaklılığın devamı niteliğinde bir karar alınmamış olması durumunda hükümsüz hale gelmesini öngörüyordu. Yeni kararların alınabileceği ek süre 5 Ocak 2013’te sona erdi ve bugüne kadarki kitap toplatma ve yasaklama kararları hükümsüz hale gelmiş oldu. Öte yandan paketin yürürlüğe girmesinin ardından geçen süreçte mahkemelerin bazı kitaplarla ilgili eski toplatma kararlarını yeniledikleri ve yeni basılan bazı kitaplar hakkında yeni toplatma kararları verdikleri öğrenildi.

Ankara Emniyet Müdürlüğü 6352 Sayılı Kanun’un 78. maddesiyle Basın Kanunu’na eklenen geçici 3. madde uyarınca Ankara mahkemeleri ve diğer idari makamlarca (DGM, Bakanlar Kurulu, YSK, İçişleri Bakanlığı, OHAL) alınmış “basılı yayınlarla ilgili verilen toplatma, yasaklama, dağıtım ve satışın engellenmesi kararları”nı içeren listeyi 2012’nin eylül ayında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Suçları Soruşturma Bürosuna gönderdi. Emniyet, listenin üst yazısında Güvenlik Şube Müdürlüğünün koordinesinde İstihbarat ve Terörle Mücadele

müdürlüklerinin katılımıyla konuyla ilgili komisyon kurulduğunu belirterek, komisyonun listedeki yayınlardan 67 kitap ile 16 gazete ve dergi üzerindeki yasak kararının devam etmesi gerektiği yönündeki görüşünü bildirdi.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Suçları Savcısı Kürşat Kayral 453 kitap ve 645 diğer yayınlara ilgili Bakanlar Kurulu ve mahkemelerin verdiği yasaklama ve toplatma kararlarını incelemeye aldı. Savcı listedeki Sıkıyönetim Mahkemeleri, Devlet Güvenlik Mahkemeleri ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesiyle görevli mahkemelerce yasaklanan yayınlara ilgili listeyi ise gereğinin takdiri için TMK'nin 10. maddesiyle görevli Ankara Cumhuriyet Başsavcivekilliğine iletti. Kayral kendisine iletilen listedeki yayınların üzerinden yasak kararlarının kalkmasına karar verdi. Savcı gerekçesinde yasaklama kararlarının çok eski tarihlere gidebildiğini, ulaşabildikleri en eski yasaklama kararının 10 Şubat 1949 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla olduğunu, bu kararların yürürlükten kalkmış 765 Sayılı TCK maddelerine, yeni TCK ve özel yasalarda yaptırım olmayan suç türlerine ait olduklarını, yasak konan birçok gazete, dergi, broşür ve pankartın asıllarına ulaşılmasının mümkün olmadığını, yeniden yayınlansalar da tarihsel nitelik taşıyacaklarını açıkladı. Müstehcenlik gerekçeli yasaklarda da eserlerde yasaklanma gerekçelerini doğrulayacak unsurlar olup olmadığını incelenemediği dile getirildi. Gerekçede, güvenlik güçlerinin araştırmasında hiçbir eserin aslına, yasaklama ve toplatma kararına dayalı bir nüshasına rastlanmadığı belirtildi. Basın savcısının haklarında takipsizlik kararı verdiği yasaklı yayınlar üzerindeki yasak kararları 5 Ocak 2013 itibarıyla hükümsüz kaldı.

Basın savcısının aralıktaki kararı üzerine kendisine gönderilen listeyi inceleyen TMK 10. Maddesiyle Görevli Cumhuriyet Savcısı Yıldırım Bayyurt ise emniyetin yasaklanmasını istediği 67 kitaptan 13'ü için TMK'nin 10. Maddesiyle Görevli Hâkimliğe yasağın sürmesi yönünde başvuru yaptı. Özgürlük Hâkimi Halil İbrahim Kütük 13 kitabın yasağının sürmesi için kitaplarla ilgili "soruşturma veya kovuşturma başlatılmış olması" gerektiğini belirtti ve talebi usulen reddetti. Böylece Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün hazırladığı listedeki tüm kitaplar üzerindeki yasaklar kalkmış oldu.

Polisin yasak olmaya devam etmesini istemesine karşın yasakları hükümsüz hale gelmiş olan kitaplar şöyle:

Komünist Manifesto (1968), *Mahir Çayan Toplu Yazılar* (1978), Abdullah Öcalan'ın yazdığı *Kürt Sorununda Demokratik Çözüm Bildirgesi* (1999), *12 Eylül Faşizmi PKK Direnişi* (1996) ve *Barışa Doğru Roma Konuşmaları* (1996), *Dersim Türküleri* (1993), İsmail Beşikçi'nin yazdığı *Tunceli Kanunu ve Dersim Jenosidi* (1992), Zihni Açıba'nın yazdığı *Mamak Zulüm Kalesi* (1991), *Devrimci Saflarda Proletaryanın Demokrasi Anlayışını Egemen Kılma* (1980), *Devrimciler Ne İçin Savaşıyor* (1981), *Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı Devrimci Gençlik Seçmeler* (1978), *Enternasyonalist Son Kavga* (1992),

Kaldıraç - 5 sayı (1994-95), Şeyhmus Güzel'in yazdığı *Özgür Yılmaz Güney* (1996), *Sosyalizmin İki Ruhu* (1999), *TİİKP Davası Savunma* (1974), *TİİKP Savunmasında Köylü Meselesi* (1974), *TİİKP Savunmasında Milli Mesele* (1974), *TDKP Programı* (1980), Sinan Durmaz'ın yazdığı *Türkiye Devrimi Kürdistan Devrimidir* (1994), *Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi Davası* (1974), *Türkiye İşçi Köylü Partisi'nin Siyasi Çizgisi MK Raporu Tüzük Programı* (1980), *Yalanları Parçalayan Ulucanlar Katliamı* (1999), *Yaşasın Çorum Silahlı Antifaşist Halk Direnişi* (1980), *Haklar ve Özgürlükler Cephesi Halk Anayasası Taslağı* (2007), Zeynep Buruçerdi'nin yazdığı *Ashab-u Uhdud* (1982), Ahmet Kılıçkaya'nın yazdığı *Çağdaş Tagutların İslam Gerçeğini Saptırma Çabalarına Reddiye* (2000), *Cihat-Murtaza-Mutahhari Bütün Eserleri* (2000), Hüseyin Üzmez'in yazdığı *Çilenin Böylesi* (1984), *Demokrasi Küfür Nizamıdır* (2003), *Dabbetül Arz Haykırıyor* (2005), Yaşar Kaplan'ın yazdığı *Demokrasi Risalesi* (1985), *Gerçek İslam Dinini Kimler Bozdu* (1971), *Ham İmam Humeyni* (2000), *Hizbi Kitleleşme* (2003), *Hizbut Tahrir* (2003), *Hizbut Tahrir Mefhumları* (2003), *Hizbut Tahrir ve Hilafet* (2000), Ali Şeriatî'nin yazdığı *Hür Düşünce Mektebi* (1989), *İmam Humeyni İslama Davet* (2000), Hüseyin Gazi Metin'in yazdığı *İnsan Tanrı Dinler ve Alevilik* (2000), *İslam Anayasası* (1985), Osman Kayaer'in yazdığı *İslam Anlayışımız Üzerine Makaleler* (2000), *İslam Devleti* (2003), *İslam Nizamı* (2003), *İslami Şahsiyetler* (2003), *İslam Şeriatı* (1984), Fehim Şinasi'nin yazdığı *İslam Ümmetinin Yetimleri Kürtler* (2000), Ahmet El Mahmut'un yazdığı *İslama Davet* (2000), Takiyudden En Nephani'nin yazdığı *İslamda Yönetim Nizamı* (2000), *İslamda Ekonomik Sistem* (2003), *İslamda İçtimai Nizam*, *İslamda Kadın Erkek İlişkileri* (2003) ve *Kıvrak Zekâ* (2000), Abdülkerim Zellum'un yazdığı *İslamda Maliye* (2003), Abdül Kadim Zellum'un yazdığı *İslamda Yönetim Sistemi* (2000), Abdurrahman el Muhacir'in yazdığı *İslamın Hareket Metodu 2 cilt* (2003), Muhammed Gadban'ın yazdığı *Nebevi Hareket Metodu* (2003), *Brifingteki İrtica* (1998), *Başkaldırının Koşulları* (1992), *Devrimci Doğru Kültür Ocakları* (1970), *Kurtuluş İçin İleri AYÖD Gençlik Harekatı* (1976), *Kürdistan Bağımsızlık Mücadelesinin Yılmaz Savaşçısı*.

4. Yargı Paketi olarak bilinen 6459 Sayılı Kanun 30 Nisan 2013'te yürürlüğe girdi. Pakette terör örgütünün propagandasını yapanlara, bildiri veya açıklamalarını basıp yayınlayanlara hapis cezaları verilebilmesinde “cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemleri meşru gösterme, övme ve bu yöntemlere başvurmayı teşvik etme” şartı getirildi. Terör örgütlerinin bildiri ve açıklamalarını basıp yayınladığı, örgüt propagandası yaptıkları suçlamasıyla yargılananlara üyesi olmadıkları halde “örgüte üye olmak” suçundan ayrıca ceza verilemeyecek. “Örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek” fiili yalnızca silahlı örgütler hakkında uygulanacak, silahlı olmayan örgütlere uygulanmayacak. TCK'daki “suçu ve suçluyu övme” fiilinde değişiklik yapılarak, bir fiilin bu kapsama girmesi için “kamu düzeni aç-

sından açık ve yakın tehlike” olması şartı getirildi, cezalar azaltıldı. Soruşturma evresindeki tutukluluk halinin devamı için şüpheli veya savunma da dinlenecek, tutukluluğa yapılan itirazlarda savcının yanı sıra şüpheli, sanık veya savunmanın da görüşü alındıktan sonra karar verilecek.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

AİHM 2012 Yıllık Raporu’na göre 47 ülke arasında Türkiye dava başvuru sayısı bakımından 16 bin 879 başvuru ile Rusya’dan sonra ikinci, ifade özgürlüğü ile ilgili mahkûmiyet sayısı bakımından birinci oldu. Türkiye’nin bekleyen davaları AİHM’nin dava yükünün yüzde 13.2’sini oluşturdu. 2012’de Türkiye 117 davada mahkûm oldu, bunlardan sekizinde ifade özgürlüğü ihlali belirlendi. Avrupa Konseyi’nin Nisan 2013 verilerine göre Türkiye 2012’de AİHM’den aldığı tazminat cezası miktarı bakımından 23 milyon 424 bin 794 Euro ile İtalya’dan sonra ikinci sırada yer aldı. Bianet 2012 Medya Gözlem Raporu’na göre 2012’de AİHM Türkiye’yi altısı gazeteci dokuz kişiye ve bir kuruma 78 bin 581 Euro, Ocak-Mart 2013 döneminde ise 2008-2009 yıllarında yasaklanan dokuz gazete ve dergi için 73 bin 500 Euro para cezası ödemeye mahkûm edildi. AİHM’de 2012 sonu itibarıyla Türkiye’den ifade özgürlüğü ile ilgili 450 dosya bulunduğu açıklandı.

Bir blogla ilgili karar nedeniyle tüm Google Sites modülünün erişimini yasaklamasından ötürü Ahmet Yıldırım’ın Nisan 2012’de yaptığı başvuruyu değerlendiren AİHM 12 Aralık 2012 tarihli kararında Türkiye’nin AİHS’nin ifade özgürlüğü ile ilgili 10. maddesi uyarınca 8 bin 500 Euro tazminat ödemesine karar verdi.

AİHM 2008-2009 yılları arasında yayını yasaklanan veya toplatılan Bağımsız Demokrasi Sosyalizm İçin Yürüyüş, Ezilenlerin Sosyalist Alternatifi Atılım, Özgür Mezopotamya, Günlük, Siyasi Alternatif, Özgür Görüş, Süreç, Rojev ve Demokratik Açılım gazete ve dergileri tarafından açılan davalarda Türkiye’yi ifade özgürlüğünü ihlal ettiği gerekçesiyle 13 bin 500’er Euro tazminata mahkûm etti.

Yayıncı Ahmet Önal *Teyze Baz/Bir Kürt İşadamı Hüseyin Baybaşı/Mahmut Bakşi ve Dersim’de Alevilik, Munzur Cem* kitaplarıyla ilgili olarak 1999 ve 2002’de “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” (eski TCK 312) suçundan mahkûm edilmişti. Önal’ın “ifade özgürlüğü hakkının çiğnendiği” yönündeki başvurusunu 2012’de değerlendiren AİHM Türkiye’yi 6 bin Euro ödemeye mahkûm etti.

Uluslararası Kuruluşların Raporları

Avrupa Komisyonu, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonu, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Avrupa Gazeteciler Federasyonu, Birleşmiş Milletler

İnsan Hakları Komitesi, Gazetecileri Koruma Komitesi, ABD Dışişleri Bakanlığı, Carnegie Endowment for International Peace, İnsan Hakları İzleme Örgütü, Freedom House, Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü, Uluslararası Af Örgütü gibi birçok kuruluş Türkiye’de basın, düşünce ve ifade özgürlüğünün önündeki engelleri analiz eden raporlar ve açıklamalar yayınladılar.

Bu raporlarda ortak yaklaşım, Türkiye’de ifade özgürlüğünün halen tehdit altında olduğu ve durumun endişe verici bulunduğu şeklindeydi. Tutuklu gazeteci sayısının fazlalığı, dava dosyalarına erişimin engellenerek savunma hakkının kısıtlanması, iddianamelerin niteliği, yargılama öncesi tutukluluk kararlarının yetersizliği, bu kararlara itiraz imkânı sunan etkili ve gerçek bir iç hukuk yolu bulunmaması, yargılama öncesi tutukluluğun azami süresinin uzunluğu, alternatiflerinin yeterince uygulanmaması ve sonlandırılması konusunda adaletli bir standardın olmaması, yargılama sürelerinin uzunluğu eleştirildi. Devlet yetkilileri, hakimler ve savcılar tarafından gazetecilere açılan davalar ve hükümeti eleştiren gazetecilerin işten çıkarılmalarıyla basın üzerinde baskı oluşturulduğundan söz edilerek, bu durumun medyada otosansürü yaygınlaştırdığı belirtildi.

2012’de basın özgürlüğü konulu raporlarda Türkiye düşük not almayı sürdürdü. Gazetecileri Koruma Komitesinin raporunda Türkiye “gazetecileri hapseden ülkeler arasında en kötüsü” olarak tanımlandı. Önceki sayımlarda yer almayan pek çok davanın gazetecilikle ilgili haberleştirme ve araştırma yapma gibi eylemlere dönük olarak açıldığı kesinleştirildi ve toplam dava sayısı yükseldi. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü’nün 179 ülkeyi değerlendirdiği 2013 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi’nde Türkiye 148. Sıradan 154’e düştü ve Türkiye’nin “gazeteciler, özellikle Kürt meselesiyle ilgili otoritelere dönük eleştirel görüş ifade edenler için dünyanın en büyük hapisanesi olduğu” , devletin güvenlik paranoyası nedeniyle her türlü eleştirel fikri yasadışı örgütlerin savunuları saydığı belirtildi. Freedom House Dünya Basın Özgürlüğü Raporu’nda ise Türkiye 120. sırayı Kongo, Fiji, Liberya, Makedonya ve Seyşeller ile paylaştı. Bölgesinde “sıradışı” olarak nitelendirilen Türkiye önceki yıllarda olduğu gibi “kısmi özgür” ülke kategorisine dahil edildi.

Raporlarda 3. ve 4. Yargı Reformu paketlerinden olumlu ancak yetersiz adımlar olarak söz edilirken, Türkiye’de düşünce ve ifade özgürlüğünün güvence altına alınabilmesi için Anayasa, TCK ve TMK’nin baştan sona elden geçirilmesi, muhalif görüşlerin ifadesinin ve basın faaliyetlerinin terör suçu kapsamına sokulmasına olanak veren geniş ve yoruma açık terörizm ve suç unsurları tanımlarının değiştirilmesi gerektiği vurgulandı. Daha köklü Anayasa ve yasa değişikliklerinde terörizmin yasal çerçevesinin, şiddete tahrik ile şiddet içermeyen fikirlerin ifadesi arasındaki ayrımın netleştirilmesinin ve yargılama süreçlerinin hızlandırılmasının şart olduğu belirtildi.

Uluslararası raporlarda Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ile AİHS'nin ilgili maddeleri, Anayasa'nın ifade özgürlüğüne dair verdiği güvence hatırlatıldı. Türkiye'nin AİHM'deki dava sayısının çokluğuna değinilen raporlarda yasaların ve hukuk sisteminin uluslararası sözleşmelere uyumlu hale getirilmesi için Anayasal ve yasal değişikliklerin yanı sıra yargı ve diğler resmi kurumların insan hakları eğitimlerinin sürmesi gerektiği dile getirildi.

Raporlarda internette içerik paylaşımı ile ilgili davaların sayısındaki artışa ve site yasaklamalarının sürmesine de dikkat çekilerek 5651 Sayılı Kanun'un uluslararası hukuki çerçeveye uyumlandırılarak ifade özgürlüğünü kısıtlamayacak, yayıncılara baskı uygulamayacak şekilde değiştirilmesi, yasadaki ifadelerin netleştirilmesi istendi.

Uluslararası Af Örgütü 2013'ün mart ayında yayınladığı “Türkiye’de İfade Özgürlüğünün Tam Zamanı” raporunda, her yıl siyasi aktivistlere, insan hakları savunucularına, gazetecilere, avukatlara ve diğelerine açılan ve hukuku istismar eden yüzlerce kovuşturmanın Türkiye'nin en köklü insan hakları sorunlarından biri olduğu yazıldı. Raporda ifade özgürlüğünü tehdit eden yasa maddeleri olarak TCK'nin 301, 318, 125, 215, 216, 314, 220/6, 220/7 maddeleri ile TMK'nin terör tanımı yapan 1. maddesi ile 7/2 ve 6/2 maddeleri sayıldı. TCK'nin 301, 318, 215, 125, 220/6. maddeleri ile TMK'nin 6/2. maddesinin iptali, TCK'nin 216, 220/2. maddeleri ile TMK'nin 7/2. maddesi ve Anayasa'nın 26. maddesinin değiştirilmesi tavsiye edildi. Örgüt nisan ayında Türkiye’de ifade özgürlüğünün önündeki engellerin kalkması için “Bu Yasayla Olmaz” kampanyası başlattı.